

## ПЕРЕДМОВА

Дитячий світ — це безмежний духовний простір, який ми, видавці, педагоги, письменники, вихователі і батьки, повинні заповнити безцінним скарбом, назва якому — знання. Допитлива дитяча душа, мов губка, вбирає в себе багатство рідної мови, природи, народної творчості. Слово, музика, малюнок є важливими засобами для формування духовності дитини, її переконань, розвитку особистості, виховання здатності бути творцем краси та її ревним захисником.

Саме на цих принципах і побудована книжка, яку ми пропонуємо вчителям, вихователям і дбайливим батькам. Твори в збірнику подано не за порами року, як у більшості подібних видань, а розмежовано за тематичними розділами: про рідну землю, дитячий садочок, родину, книжку, природу, свято, хліб, мову, ігри тощо.

Для кращого розуміння змісту творів варто попередньо підготувати маленьких слухачів, пояснивши в деталях речі, з якими їм не доводилося зустрічатися в житті. І, звичайно, необхідно починати заняття з опитування, що саме дітям уже відомо. Досвідчені педагоги радять поспідовно використовувати твори з різних розділів — адже це викличе в дитини більшу зацікавленість, урізноманітнить її сприйняття, розвиватиме мислення і творчу уяву. Однак перехід має бути логічно вмотивований, ілюстрований цікавими прикладами.

Успішне навчання значною мірою залежить від того, як буде подано художній матеріал. Виразне, проникливе читання вірша, оповідання, казки перетворює звичайне заняття на театр слова, викликаючи в дитини емоційне сприйняття, піднімає твір до мистецького рівня.

Не менш важливо сформувати у вихованців ціннісне ставлення до літератури, звертати їхню увагу на прізвища авторів літературних творів, а також на художні засоби, які використовують поети і письменники. Крім того, вихователь повинен навчити дітей чітко визначати твори за жанровою різноманітністю: колісанка, забавлянка, народна пісня, легенда, казка, усмішка, гра, вірш, оповідання. Тому в збірнику представлено широку палітру авторських та фольклорних літературних творів.

Багатовікова педагогічна практика стверджує: без художнього слова людина виростає емоційно безбарвною, духовно збідненою. Наше завдання — підготувати дитину до життя, заклавши основи її повноцінного розвитку в майбутньому.

*Ігор Січовик*

## Зайчик і Місяць

Холодно взимку Зайчикові. Вибіг він на узлісся, а вже ніч настала. Мороз тріщить, сніг проти Місяця блищить, холодний вітрець з ярків повіває.

Сів Зайчик під кущем, простяг лапки до Місяця, просить:

— Місяцю, любий, погрій мене своїми променями, бо довго ще Сонечка чекати.

Жаль стало Місяцеві Зайчика, він і говорить:

— Йди полем, полем, я тобі дорогу освітлю, простуй до великого стогу соломи.

Попростував Зайчик до стогу соломи, зарився у сніг, виглядає, усміхається до Місяця:

— Спасибі, любий Місяцю, тепер твої промені теплі-теплі.

*Василь Сухомлинський*

## Загадка

Що без леза та без зуба  
Розтина міцного дуба?

(акваксил Б)



## Загадка

Без рук, без олівця  
Малює без кінця.

(зором)

## Загадка

Стукотить, гуркотить,  
Мов сто коней біжить.  
Що це?

(мірГ)

*Василь Сухомлинський*

## Сніг

Білі мухи налетіли —  
Все подвір'я стало біле.  
Не злічити білих мух,  
Що летять, неначе пух.

*Максим Рильський*



## Земля

Де не глянь — ріки, гори, ліси,  
Полонини, озера, поля...  
Не знайти ще такої краси,  
Як на нашій планеті Земля.

*Ігор Січовик*

## Загадка

Тільки дощик прошумів  
Над лужком, над лісом,  
Хтось у небі рушничок  
Вишитий повісив.

(а к л е с е в)

## Як веселка воду брала

Як веселка воду брала  
В нашому Дніпрі,  
Сім стрічечок простеляла  
Високо вгорі.  
Через небо з цього краю,  
Ген у той куток  
Сім доріжок протоптала,  
Сім ясних стежок.  
Воду відрами носила  
У далеку путь —  
Спраглу землю поливати,  
Де дощі ідуть.

*Олекса Кобець*



## Туман

Чи то ранок над землею  
Опустив завісу,  
Чи так сизо над ріллею,  
І не видно лісу?  
Не завіса це – туман.  
Котить хвилі через лан.  
Підніметься сонечко, –  
А вже чисте полечко

*Іван Складений*

### Будяк

Хвалився будячок:  
“До неба виростаю,  
Я вищий від тополь  
І від людини стану”.  
А вітер налетів  
І до землі зігнув,  
Бо той будяк пустий  
І гонористий був.

*Микола Сингаївський*



### Загадка

Я найперша квітка в гаю,  
Синім цвітом зацвітаю,  
Відгадайте, що за квітка,  
Бо мене не стане влітку.

(к о с і л о р П)

### Загадка

Не гаряча, а пече — утечеш.  
При дорозі не скубнеш —  
Обминеш.  
Дуже злючою бува  
Ця трава.  
Називається вона ...

(а в и п о р к)

*Василь Струтинський*



### Загадка

Без голови,  
А ногу маю:  
Бриля на неї  
Одягаю.

(б и р Г)

*Грицько Бойко*

### От так гриб

У лісочку на горбочку  
Виріс гриб із добру бочку.  
Гриб не влазить у корзину.  
Де б узяти нам машину?

*Георгій Химич*

## Лісове диво

Якось в лісі Ярослав  
Стигли ягоди збирав.  
Раптом таємниче  
Хтось хлопчину кличе:  
— А подай-но руку,  
Витягни з багнуки!  
Той подав. І білий гриб  
Із кущів у кошик — стриб!

*Ігор Січовик*



## Грибочок

Ішла Оленка лісом. Легко ступала вона по торішньому м'якому листі, придивлялася: шукала грибочків. Аж от бачить — листочок настовбурчився. Заглянула Оленка під нього, а там — грибочок. Та такий маленький, що ледве його видно.

“Дай, — думає Оленка, — зачекаю, доки він підросте. Гриби ж бо, кажуть, ростуть дуже швидко. А тим часом перепочину, пташок послухаю. Он дятел стукає, наче питає: “Хто тут? Хто тут?” А одуд йому з дерева: “Люди тут! Люди тут!” — “Звідкіля, звідкіля?” — зачатила синичка-щебетуха. “Із села, із села” — обізвався десь із поля перепел...”

Сидить собі Оленка, м'яко їй, тепло...

А грибочок росте та росте. Ось він уже з мізинчик... Ось уже як Оленчина лялька... А от уже виріс так високо, що і в кошик, мабуть, не влізе, став схожим на стільчик. Примостила Оленка на ньому, а грибочок усе вище росте, піднімає її. Уже він став вищим од найвищого дерева, уже малій дівчинці видно і луг, і лани, і річку, і навколишні села... Злякалась Оленка. “Як же я тепер додолу спушусь? — та як скрикне: — Допоможіть!” — І... прокинулась.

А грибочок лише ось настільчки виріс.

*Василь Моруга*



# ЗМІСТ

Передмова .....	3
Мій садочок, як віночок.....	5
Мої іграшки й ляльки .....	7
Наша пісня, наше слово. ....	13
Книжка — подруга моя.....	19
Заспіваймо разом. ....	25
Дитячі пісеньки .....	26
Заклички.....	30
Мирилки. ....	31
Обрядові пісні. ....	33
Мої улюблені ігри.....	39
Я усе робити вмію .....	43
Всі ми ввічливі і чемні.....	53
Про нас із тобою.....	63
Світ навколо нас.....	71
Тварини .....	89
Свійські тварини .....	90
Свійські та дикі птахи .....	98
Хто в лісі живе.....	117
Риби, плазуни та комахи .....	132

Рослини.....	143
Господарі зеленого світу.....	144
Золотий колосок .....	149
Мої улюблені квіти. ....	152
У саду і в лісі.....	156